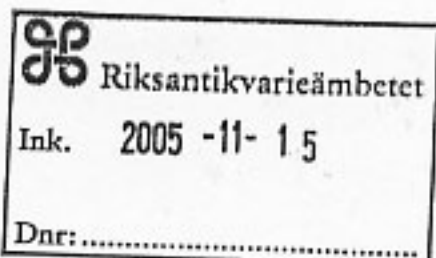

Länsstyrelsen
Örebro län

Raoul Hjærtström
Direkt: 019/19 30 68
raoul.hjartstrom@t.lst.se
Fax: 019/19 30 26

BESLUT
2005-10-14

Dnr: 432-02869-2005

L 2032

H 028 (religiösa utövning)
A061 (fritycke m.m.)

delg.kvitto

**Byggnadsminnesförklaring av Tivedstorps
missionshus, Tivedstorp 2:31, Tiveds socken, Laxå
kommun, Västergötland**

(3 bilagor)

BESLUT

Med stöd av 3 kap 1 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (KML) förklarar Länsstyrelsen Tivedstorps missionshus, Tivedstorp 2:31, Tiveds socken, Laxå kommun, Västergötland, som byggnadsminne. Byggnaden markeras genom skraffering på bifogade karta.

Med stöd av 3 kap 2 § kulturminneslagen meddelar Länsstyrelsen samtidigt följande *skyddsbestämmelser*:

Byggnaden får inte rivas eller flyttas.

Byggnaden får inte till sin exteriör byggas om eller på annat sätt förändras.

I byggnaden får fast inredning inte borttagas, flyttas eller på annat sätt förändras. Till fast inredning räknas bl a golv, tak, lister, paneler, dörrar, dörr- och fönsterfoder, eldstäder, bänkar och podium.

Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Underhållet skall ske med material och metoder som är anpassade till byggnadens egenart.

Det med heldragen röd linje markerade området får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras. Området skall hållas i ett sådant skick att byggnadsminnets utseende och karaktär inte förvanskas.

2005-11-17 beslutet KML
kopierat till KML = BM-reg. A 16
/h

POSTADRESS	GATUADRESS	TELEFON	E-POST	FAX	INTERNET	ORG NR
701 86 ÖREBRO	Stortorget 22	019 - 19 30 00	lansstyrelsen@t.lst.se	019 - 19 30 10	http://www.t.lst.se	202100-2403

Upplysningar:

Länsstyrelsen lämnar råd ifråga om underhållet av byggnaderna.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § kulturminneslagen lämna tillstånd till att byggnadsminnet ändras i strid mot skyddsföreskrifterna.

Enligt 3 kap 21 § KML tillämpas beslut enligt 3 kap 1 § utan hinder av att talan förs mot beslutet.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Frågan om byggnadsminnesförklaring av missionshuset har under en tid diskuterats mellan Länsstyrelsen och Tiveds historiska intresseförening.

Länsstyrelsen gjorde under år 2004 en kulturhistorisk utredning av byggnaden.

Riksantikvarieämbetet har 2005-03-21 tillstyrkt byggnadsminnesförklaringen och utformningen av skyddsbestämmelserna.

Laxå kommun, Byggnads- och miljönämnden har 2005-03-29 förklarat sig inte ha någon erinran mot byggnadsminnesförklaringen med tillhörande skyddsbestämmelser.

Örebro läns museum har i skrivelse 2005-03-24 tillstyrkt byggnadsminnesförklaringen med tillhörande skyddsbestämmelser.

En PM har upprättats kring förutsättningarna att på en punkt kunna ändra byggnadsminnet i strid mot skyddsbestämmelserna.

Missionshuset ägs av Tiveds historiska intresseförening. Föreningen har i skrivelse till Länsstyrelsen 2005-10-03 accepterat byggnadsminnesförklaringen med tillhörande skyddsbestämmelser.

HISTORIK

Under mitten av 1800-talet växte sig den frikyrkliga väckelsen stark inom Örebro län, vilket ledde till att missionshus och kapell började uppföras.

Nybyggandet var särskilt intensivt från 1870-talet fram till tiden omkring sekelskiftet 1900. Dessa byggnader uppfördes som regel med frivilliga krafter och under knappa ekonomiska omständigheter. På landsbygden fick de en enkel och anspråkslös utformning med tydlig förankring i den lokala byggnadstraditionen. De tidiga missionshusen fick samma utformning som de profana byggnaderna; sadeltak, faluröda timmerväggar och vitmålade snickeridetaljer. Först under 1900-talet fick de en mer kyrkligt präglad gestaltning. I städerna däremot, t.ex. Örebro, fick frikyrkobyggnaderna från början en påkostad och medveten arkitektonisk gestaltning, och flera av dem är än idag karaktärsbyggnader i stadsbilden.

Tivedstorps missionshus representerar den äldsta kategorin av missionshus på landsbygden. Det uppfördes av Tivedstorps missionsförening och invigdes år 1880. Det var det första bönehuset i Tiveden och ca 80 hushåll var medlemmar i församlingen.

Byggnadens enkla utformning med rektangulär planform, sadeltak och ingång på långsidan är typisk för de tidiga missionshusen. Byggnaden består invändigt av ett enda rum, samlingsalen. Dess inredning med skurgolv, panelade väggar och tak, enkla bänkar och fristående värmekamin är också mycket karakteristisk för denna typ av missionshus.

Missionshuset har en sällsynt välbevarad ursprunglig karaktär. Det har den bäst bevarade äldre missionshusinteriören i länet. Exteriören har förändrats endast vid ett tillfälle, år 1931, då den ursprungligen timrade byggnaden kläddes med stående fasadpanel.

MOTIVERING

1800-talets väckelserörelser har spelat en framträdande roll i Örebro läns historia. Tivedstorps missionshus är ett karakteristiskt och sällsynt välbevarat exempel på den tidiga väckelserörelsens byggnader i länet.

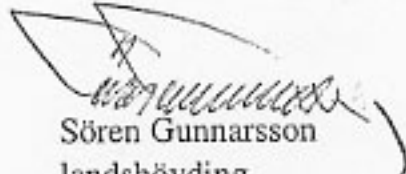
Genom sin representativitet och välbevarade ursprungliga karaktär fyller Tivedstorps missionshus väl kraven i 3 kap 1 § kulturminneslagen – "synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde" – för att skyddas och bevaras som byggnadsminne.

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten i Örebro län.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Sören Gunnarsson jämte ledamöterna Marie-Louise Forsberg-Fransson, Inger Högström Westerling, Margareta Karlsson, Sören Larsson, Mats Sjöström, Helena Vilhelmsson och Anna Ågerfalk.

I den slutliga handläggningen deltog även länsassessor Per Undén.

Sören Gunnarsson
landshövding

Raoul Hjærtström
bitr länsantikvarie

Bilagor

Besvärshänvisning

Karta

PM, Länsstyrelsen, 2005-09-26

Kopia till

Riksantikvarieämbetet (delg.kvitto + besvärshänvisning)

Lantmäterimyndigheten i Örebro län

Byggnadsnämnden i Laxå kommun

Örebro läns museum

Länsstyrelsen/byggnadsminnesregistret

Länsstyrelsen
Örebro län

Raoul Hjærtström
Direkt: 019/19 30 68
raoul.hjartstrom@t.lst.se
Fax: 019/19 30 26

1(1)

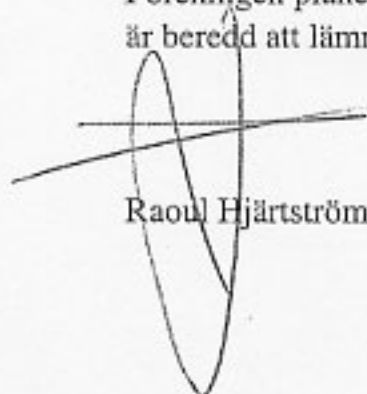
PM
2005-09-26

Dnr: 432-02869-2005

Byggnadsminnesförklaring av Tivedstorps missionshus, Tivedstorp 2:31, Tiveds socken, Laxå kommun, Västergötland.

I samband med de överläggningar som skett mellan Länsstyrelsen och Tiveds Historiska Intresseförening (nedan kallad Föreningen) inför byggnadsminnesförklaringen och utformningen av skyddsbestämmelserna har Länsstyrelsen förklarat sig beredd att med stöd av 3 kap 14 § kulturminneslagen lämna tillstånd till att byggnadsminnet på en punkt kan ändras i strid mot skyddsbestämmelserna.

På byggnadens norra gavel har tidigare funnits ett skärmtak, som bl.a. tjänat som skydd för ved. Placeringen finns idag markerad genom en horisontell ribba på fasaden. Skärmtaket finns dokumenterat genom fotografier. Föreningen planerar att i en framtid rekonstruera skärmtaket. Länsstyrelsen är beredd att lämna tillstånd till åtgärden när den aktualiseras av Föreningen.

Raoul Hjærtström

Bilaga till Länsstyrelsens
beslut 2005-10-14
Dnr 432-02869-2005
Byggnadsminnesförklaring av
TIVEDSTORP 2:31,
Tiveds socken,
Laxå kommun

— Gräns för byggnadsminnet

1. Missionshus

